

Бүгүн—Советская Конституция кунэ БЫРААНЫННЫГЫНАН, КҮНДҮ ДОБОТТОР!

Бары дойдулар пролетарийдара, холбохун!

САНА ОЛОХ

Ходуна быйагын үрдэтэлэр

«Мугудай» совхозна 1986 сылтан сире оно-руулан дээртырар Ф. Л. Дьяконов начальни-таах лугомелиоративнай эдэрэт тэрилхэбэртэн олохтоохтук үлэлнir. Эдэрэткэ И. П. Аммо-сов, И. Ф. Лоскин, Ф. Ф. Попов, М. А. Варла-мов, Н. Г. Сивцев кур-дук совхоз бастам ме-ханизатордара аламмыт-тара быйаарар орула-лаанна. Үлэ сылгага кэ-ниир, тупсар.

Агардас быйыл бы-лааннаах үлэлэр болдо-дор уонна үчүгэй хаа-чыстыбалаахтык толору-луунулар. Ол курдук, 360 гектардаах сакка хо-дуна сирэ оҥоһулуна, 560 гектарга элбэх сыл-лаах от сизмэтэ ыһы-лынна, былааннар ту-

лааннаарынан 120 уонна 10 гектарынан куоһары-лынылар. Олору тэнэ эдэрэттэ бэйэтин кууһу-нан 200 гектарга мине-ральнай уобурдууну киллэрдэ уонна 160 гектар ходуһаны хо-рутта. Маннык үрдүк тэрээһиннээх үлэ түмүк-тээх. Холбоор, быйы-рынынны элбэх сыллаах от ыһылаах сирдэрит-тэн быйыл 408 тонна от собоһуолкалаанна. Итинэн алаас сиртэн оротунан 16,5 центнер от ыһыл-лара ситиһилиннэ. Онон сире оҥордоххо, көр-дөхкө, алаас да усү-лүбүбүтүгэр күнтэн-дылтан тутууга суох өттүр ылах баарын бу эдэрэттэ үлэтэ бигэрэ-тэр.

Р. СОФРОНОВА.

ХАБЫАТ 1983 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ССРС Верховнай Советын сессиятыгар

МОСКВА. (ССТА). ССРС Верховнай Совета «Тимир суол транспор уонна но-руот хаһаайыстыбатын тө-рүт савоалара тохтоло суох үлэлээһиннэрин хааччыла-ах утатыллыылат дьаһал-лар тустарынан» уураагы ылымна.

Таһаары тигини быс-панка тиздэр уонна кэ-либизиннэни уматыгынан, айылан-уолунан, промы-шеннай табаардарынан эрэлээхтик хааччылар сымалыан ССРС Верховнай Совета дойду законода-тельной уонна ситэриннээх быйаһын бары органнары-гар транспорт үлэтин кэ-һэр сокуону үтэрэи дьа-һалларга, ситэри утатыл-лыылат дьаһаллары ылаал-ларгар эттэ.

Заказчыё тимир суол-ларыгар балаһыенныан түлүүлүбүтүнэн ааһан ту-ран, ССРС Верховнай Со-вета регион государствен-ной салалтатын бары ор-ганнарын поевтар сөлөөх-түк сирини утатыл-лаахха чөлүгэр түһэрэлэ-рингэр эбээһинистээгэ. ССРС Министрлэрин Совета нае-да буоларыттан көрөн ити суоллары салайыны ССРС Суолун-киһин министрст-воулар, оттон суол сорох уолаастаары уонна тимир суол объектары харабала-аһыны тимир суол үлэ-һиттэрэ итинэн граждани-

нар куттала суох буолуу-лары хааччыныны ССРС Ис дьыалаларга, Оборона-ба уонна Суолун-киһин ми-нистерстволарыгар бигэрэ-гэр соруудахтатта.

Уураагынан транспорт, уматык энергетическэй комплекс, металлургия, хи-мия, предприятияларга забастовкалар туһааннаах Сокуон ылыллыар диэри бобуллаллар. Олохтоох Со-кеттарга кыһынгы кэм-иэ электрэнергия баар ресурсаларыттан көрөн предприятиялары кытары сөккөһүннэрэн предприя-тиялар үлэлэрин графигын уларыттан бигэрэ уонна өрөбүл күннэри көһөрөр быраап бэрилиннэ.

Сессияга үлэ коллектив-най махкүөрдэрин (ир-сээннэрин) быйаары, бэ-рээдэни туһунан Сокуон быйаһынын ыстатыйалары-нан дьүүлээһингэ кини 15 ыстатыйалыттан 5-һэ үгүс куолаһынан ылымна. Со-куон быйаһынын атын ыс-татыйаларын алтынны 9 күнүгэр бэнидизиниикэ буолуохтаах аныгыны мүн-нөөххэ салгыи көрөргө бы-һаарылынна. Алтынны 4 күнэ уонна бу нэдикэ он-тон салгыи күннэрэ ССРС Верховнай Советын коми-теттарын уонна палаталар комиссияларын үлэлэрингэр аналлылар.

«Агропромстрой» МПМК-гар К. Н. Никитин салайар 20 киһилээх тутуутун биригээдэтэ бири үчүгэй үлэлээ-бинэн биллэр. Манна ычат наставнига Үлэ Албан аа-тын III степеннээх орденын кавалера, Саха АССР үтү-лээх тутуучыга Н. Н. Никитин бэйэтин идэтигэр үгүс эдэрдэри киттэ. Кини үлэ эстафетатын эрэлээх или-лэргэ туттарда.

Снимокка: Н. Н. Никитин үлэсэ үһүбүт тутууччыла-рын ортолоругар.

П. Оконешников фотога.

◆ Кыстыкка кириини бэрэбиэркэлибит ◆ ҮРДҮК КИРБИИ ИҢИН

«Мындаааһын» совхоз Булгуннаагар уонна Сап-лаас Отугар сайылаабыт ынахтар соторутаабыта «Обилейнайга» кыстыыр мистэлэрингэр, туруорул-лубуттара. Бийиги Булгун-ных ферматын үлэтин-хамнаһын туһунан кылгас-тык билиһиннэрэхпит. Коллектив быйыл тохсунуу-тан ыла совхозу кытта аренднай бэдэрээт дуога-барын түһэрсэн үлэллir. Манна салайааччынан Бо-рис Кириллович Алексан-дров аламмыта. Бу арен-даба ханнык да үлэни-хам-наһы кыһыах көрүннээх линкинэс эр дьон киирбит-тэрэ китэрэһиннэй. Бары-та 90 ынахтаахтар. Оттон билигин 78-һа ынаар эбит. Бийиги фермага кээһээ-ни ыаһы баттаһа тикийди-бит. Электродойка бири күрүс дьыгыныыр. Уолат-тар толору үүттээх бидо-нары үүт астырар пуунга таһаллар. Арыы сыба, өрөмүөнкөһөр буолан, быс-тах кэмкэ сабыллан турар кэмэ. Онон мамыгынан үүтү манна сэллэрээрдээи иһэлэр.

—Мэчирээт ыйдарыгар валовойуонан 1467 центнер үүтү ырга сорукаммып-пыт. Ону балаһан ыйын 25

күнүнээгинэн 280 килогра-мынан аһардыбыт,—дир-старый.—Тыгһэлэрдээх-пит. Олору бастам үлэһип-пит Дмитрий Артемьев көрөр-хараһар, үүтүрдэр Уолаттарым, уопсайынан дэбэни, сүрэхтээх-бэлкээх дьон. Кинилэргэ киһи эр-нэр.

Аренднай бэдэрээт ыа-матыгар киирэхтэриттэн үлэни-хамнаһы хайдах тэ-рийэллэрин ыйыталаастыбыт. Онуоха Борис Кириллович маныык кэлсээтэ:

—Саппаас оттор арен-даба киирэхтэриттэн ынах-тары, биридин кийинэн өрөһрөхкө, уопсайдаан кэ-биспиттэрэ. Ону мин сыл-һа дизбэллин буолан ба-ран, итинник дьаһаннаахха, хас биридин киһи үлэсэ эппэтиннэһин үрдэтин, хит төһөнү оҥорбутун, уопсай дьыалага киллэрбит ыла-латын көтүрүөлээһин уустук. Ол иһин бийиги ха-ра бастахыттан сүөһүбүтүн түс-түснэ тырысыбыппыт. Ыан ылар үүппүт төһө да бири иһиккэ кутуллубутун иһин, үлэсэ кыттын хайда-ба күннээгинэн чуолкайда-нан иһэр. Төлөбүр да ол быйыһынан оҥоһуллар буолан, хаанык да өйдөс-

пөт быйы-майгы суох диэххэ наада. Аренда ерен-данан. Оттон үлэни үлэст-тиник, хамнаһы аахсыһыи уустугурдубат ордуу. Ити барыга чуолкай буоллаһына, коллектив иһигэр өйдөс-пөт буолуу, кигир-хагыр саҕарымы суох буолар. Уолаттарым бэйэлэрэ да олус сүдүргүлэр. Коллек-тив үчүгэй.

Арендатор ити этинтин кытары сөбүлэспэт буо-луохха сатамат. Коллек-тив дуоһаар быйыһынан быйыл 69 ньирэйи ыһаа-таах. Ону 23-нэн аһарда. От ыйыгар 27, атырдыах ыйыгар 25, балаһан ыйы-гар 21,5 тонна үүт ыһыл-лан былаан-график аһары-лынна. Борис Кириллович Александров бу коллек-тивка 1982 сылтан үлэллir. Ньурбаттан төрүттээх, кэр-гэинээх, оҕолордоох. Идэ-тинэн—ветерач.

—Бары ороскуоттарга че-ковай киниксэни туһанабыт. Олус тебыгастаах. Мэчир-эгилээх сайын буолан бур-дугу аһыаһы ороскуоттаа-тыбыт. Билигин күнгэ 6 центнергэ чуһаһыыр үүтү ылабыт,—арендатор аһа-ан-суоттаан үлэлээһин ордугун быһаарда.

Ол эрэри ферма үлэ-лиир усулуобуйата оннук үчүгэй буолбатах. Хотон тулата уу-хаар эргичи тохтууруттан обочого ку-булуйбут. Ити сиилэһи кил-лэрини улаханник мэйи-дээбит. Ноһуому, адыс быйырыһыны, туннугунэн быйаһаллар. Аһылыгы хо-тонго кыһан киллэрэр кыахтара суоһуттан, сүөһү-лэри таһырдыа аһааллар. Иһиэ гынан биризмэни сү-тэринилэрэ улахан. Ити ба-рыга ферма ынаһы күнгэ иккигэ ыһыһыгар тизди-бит.

—Ферма кыстыгы булла. Сотору кэминэн сир то-нуоһа, оччоһо сиилэс кил-лэриллээ, күнгэ устэ ыһыһын олохтонуоһа. Бийиги коллективныт сүл бүтүөр диэри бири фураажнай ынахтан 2000 кг үүтү ыһаа сорукуттар. Уолаттар са-наалара кэлбитэ үөрдэр. —Днэтэ арендатор Б. К. Александров.

Булгуннаахтар ферматын коллективка төһө да быс-тах ыраахтарын көрүстэр, сымал-соруу толорууга би-гэ дьулуурдаах. Кинилэр бу ыйга 28 тонна үүтү госу-дарствога туттарыахтара. Ону бигэрэтардин уйгу-быйан ырыатын түйэрэ электродойка дьыгыныыр. Билигин фермага атам кэмэ.

С. ПОПОВ.

АРЕНДАТОРДАР СИТИҢИЛЭРЭ

«Чурапчы» совхоз Ула-хан Куоллээһи биригээдэ-тэ сүрүннээн ычат сүөһүнү итиннэн, эти оҥоруулан идэтигэр сакка ньыманан—аренданан үлэллir.

Сайыһы мэчирээт ый-дарыгар биригээдэ үрдү-кэн ньирэй орто төлөһүүү-гэ 87 кг тиздиллиннэ, хас биридиллэрэ 116 кг үктүүр борооскулар кыстыгы бул-лулар. Манна коммунист Акулина Гаврильевна Ма-карова салайар. 3 киһи-лээх ааһыта көрбүт-харай-быт 105 ньирэйи ахсыт-тан 99 кг төлөһүүүнү ыла. Эдэр ньирэй көрөөч-чү Михаил Трофимов дабэни оһыттаахтарга хаалсыбата. 32 тыһы, буолан баран ороһу, мөл-төх ньирэйдэрэ 61 кг эбиллини биридиллэр. Ити-нэн бири ньирэй 94 кг үктээтэ, эбэтэр былаан 32 кг куоһарылынна.

Оттон Сергей Инонен-тьевич Макаров совхозка уонна оройуонка кээһиник биллэр. Н. Н. Демьянов аһыһынан 35 орус борооску-ну итэһиннэй уотууга ылабы-та. Мэчирээт кэмгэр кини-лэр хас биридиллэрэ 141-дин кг төлөһүөн, ортоту-нан 190 кг үктээтлэр. Бу сүөһүлэр кэлэр сыл баста-ны, иккис квартааларыгар госу-дарствога эжэ аһаан отделеһне, совхоз эти тут-тарыһа былаһыгар дьа-һуу ыһаат киллэрлиннэ.

Көстөрүн курдук, бу би-ригээдэ сүөһүнүтэрэ мэ-чирээт ыйдарыгар үрдүк кодьүүстээхтик үлэлээтилэр. Түмүктээн эттэххэ, арен-данан уонна бири хайыс-ханан, холобур, эти оҥо-руулан идэтигэр үлэлээ-һин бастагы түмүктэрин дьыалага көрдөрдө.

Л. СИВЦЕВА.

* Профсоюзнай олох: отчуоттар, быыбардар *

ҮЛЭ БАЛАЧЧА СЭРГЭХСИЙБИТ

Дьиз-уот, коммунальнай хаһайыстыба оройуоннаа-
3м холбоһугун 74 чинкинээх профсоюзнай тэригэ-
тин отчуоттуур-быыбардыр муньабыр 38 киһи кыт-
тыныны ылла. Профком председателэ Д. Д. Яковлев
уонна ревизионнай комиссия чилинэ Н. А. Макарова
отчуоттуур дьылааттарын сүһүнүн 9 болпууос
ниирдэ, нэпсэтингэ 8 киһи кыттыныны ылла.

Тыл этээнчилэр тэригэ
былаанын толоруута проф-
ком үлэтигэр быһаччы ту-
тулуктаабыр тохтоотулар.
Быылыгы снл абыс ыйыгар
дьиз-уот, коммунальнай ха-
һайыстыба оройуоннаа-
3м холбоһуга 534,1 тыһ. солк.
үлэни толоруохтаабын 48,3
тыһ. солк. аһаран, соруда-
бын 109 болууһун толор-
бута. Ордук үчүгэй түмү-
гү коммунист Г. А. Пестер-
ев салайааччылаах өрө-
мүөннээчилэр уонна Н. Н.
Аммосов старшыйаах бе-
тонааччылар биригээдэлэ-
рэ ситистилэр. Итинки тэ-
гэр профком быһаччы орооһуу-
туһан гостиница бэдэрээ-
тинин үлэһээнигэ, Н. Н.
Аммосов сөлөйөр бетон-
нааччыларын биригээдэтэ
арендага киирбиттэр. Бы-
йыл оройуон киинигэр бэ-
йэ онорбут плиталарынан
уонна суурадаһынынан тро-
туардары бетоннааһын са-
далааһыт, тыһыныгы ый-
дарга котельнайдыр уу-
нун тийгини быспакка хаач-
чылар сымалан уу баһар
автомашинаны сменанан
үлэһээнигэ киллэрбиттэр.
Оттон уруккү сылларга со-
дохтох шофер уһун күнү
быһа үлэһэн баран кэ-
лэ массынатын гаража
түһөрөн сыманан барара.
Оттон кэмигэ ханнык эмэ ко-
тельнай уута бүтүһүннэ-
эбэтэр айданан сүүрэн
хааллабына, үлэтин чааһы

таһынан көрдөһөн, дьиз-
титтэн булан, гаражтан
массынатын таһаартаран
ыһтар улахан эрэдээх, ту-
бүктээх буолара. Оттон би-
ангин иккис смена кэтэбэч
олороро ситиһилинэ, онон
наадыааччылар телефон-
нуохтарын эрэ наада.

Быыл хаһайыстыбаннай
нымманан түөрт квартира-
лаах олорор дьизини уонна
14 мизстэлээх гараһы ту-
тарга былааннаһыттар. Ол
эрээри тутуу матырыйаала
тийбэккэ, олорор дьиз
үлэһэ киирбэтэ. Онон кэ-
лэр снл бастагы кварта-
лыгар маһын кэрдэн кил-
лэрэн ситэрэгэ быһаар-
сыбыттар. Оттон гараһы
тутууга 156 тыһ. солк. үп
көрүдүбүтүн наймыласпыт
биритээдэ аһара ороскуот-
таан, тутууну тохтоотро
күһэллэбиттэр. үбүн-аһын
хат быһаарар буолбуттар.

Сарин, үлэ ветерана-
ры кырдыабаастары, огдоо-
болору чэпчэтиннээх өтө-
лөрүнэн хааччылыгы ад-
министрацияны кытта нэп-
сэтиллибит. Ол түмүгэр
дьиз тутуааччыларга маты-
рийаалынан, транспортынан
көмөлөһүү тутумнаахтын ыы-
тыллар. Бэрэбинэни лөфө-
татын, үрүт, муоста маты-
рийаалларын хайыттары
тутуааччыларга киллэр-
тэрбиттэр. Ол түмүгэр
профком мэлдэн орооһор,
администрацияга туруорсер
эбит. Ону тэмэ сүбүлээх-

тэргэ отторон, ветерана-
га отук мастарын, муу-
старын тэрийгэ транспо-
рынан чэпчэтиннээх көмө-
лөр оҥоһулааллар. Преф-
ком итиннээх ыһтар үлэ-
тин бэлэттэн уонна истин-
ник махтанан столар И. В.
Илларионов, кырдыабаас ра-
бочай Н. К. Захаров
уо. д. ө. эттилэр.

Профком шэфтэини
тэрийгэ балачаа үлэ-
һэр. Быыл «Мугудай»
совхоз Төлөйдөөсү
отделениетын кытта дуога-
бар түһэрсэн үлэһээтилэр.
Коммунальниктар шэфтээх-
тэригэр оҕо садын итэр
систематын таһыгы, абыс
кылаастаах оскуоланы өрө-
мүөннээһингэ улахан кө-
мөнү өгөрбүттар. Кварталь-
най котельнайы тутууттар,
сака кулууп светланы түһэр-
биттэр, матырыйаала суох
буолан тутуутун сагалыы
иниктэр. Оттон төлөйдөр
шефтээхтэрин отчуот сир-
нэн толору хааччылыттар,
ол түмүгэр 4 киһилээх зве-
но тэриллэн, сайыны быһа
оттообут.

Киһи курорттарга кэлэр
путевкалары рабочайдар
ортолорутар уочарат бы-
һытынан туһаннарыгы
профком улахан болгомто-
тун уурар. Ол эрэри рес-
публика киһинээх олохтоо
сыннаһар дьизлэргэ путе-
каларынан туһанар баа-
лаахтар суохтар. Холбур,
«Ленские зорки» сынна-
һар дьизэ снл ахсын 2-
пик тыһыныкка солк. проф-
союз харчытынан ыһыллар
эбит. Ол түмүгэр профком
баһаарар суохтар, онон ити
үп таах халтайга барар.
Үлэһиттэр сыннаһаһарын

тэрийгэ, спорка араас
өрүттээх үлэлэр ыһылла-
лар.

Отчуоттуур кам устата
6 төгүл профсоюз уолсый,
21 төгүл профком муньах-
тара ыһыллыбыттар.
Олорго социалистическай
куоталаһы түмүктэрэ,
шефтэини болпууостара,
коллективнай дуогабар,
профсоюзтар тустарынан
сага Сокуон бырайыага
дүүгүлэниллибиттэр. Үлэ-
һиттэр сайабыланыыларга,
үлэ дьиксипилинэтин, об-
щественнай бэрээдэги кэ-
һини түбэлтэлэрэ дүүгүлэ-
турбуттар. Профсоюз ко-
митетын сөбүлэһинэн хол-
боһука снл устата 26 ки-
һи үлэһэ ыһыллыбыт, 12
киһи ууратыллыбыт, сорох-
торго бириэмийэлэрэ
бүтүннүү, сорохтор-
го 50 бырыһыана быһыллы-
быт. Ити үлэһиттэр проф-
союзну билинэр буолуула-
рыгар, туох баар кыһал-
ларыгар, наадыыларыгар
киһи көмөтүннэр тирээри-
лэригэр тирдэбит.

Муньааха профком со-
рох чилинээһин, үлэ-хамнас
үчүгэйгэр күлүктэтэч,
туһааннаах көмөнү өмө-
рүтөхторо, отчуонка хас
бирди киһинэн үлэ ко-
субэтэ, тэригэ салайаач-
чыларын информацияларга
профкомга истилибэтэ,
тэригэ инвентарыгар, ма-
тырийааллары ороскуоттаа-
һыгы билигин даһаны
дыкһээх хаһайыстыба ыы-
һын суога критикаһа.
Рабочайдар профком үлэ-
тин коргоһон сыаналаа-
тылар.

Профком сага састааба
7 киһитан састааптаах
быыбардаһа. Киһи пред-
седателин төрдүс төгүлүн
Дмитрий Дмитриевич Яков-
лев талыллына.

С. АЛЕКСЕЕВ

[Биһиги аналл. корр.]

* «Олорор дьиз—2000» программа *

САҢА УЧААСТАК ТҮБҮКТЭРЭ

«Якутгражданстрой» про-
изводственной холбоһук
тутар-өрөмүөннүүр учааста-
га хаһайыстыбаннай ах-
саанынан үлэһитин туспа
тэригэ быһымынан бы-
йыл муус устар ыйтан тэ-
риллибитэ.

Сага учаастак сүрүн
сылаа, хайыската—оройуон
киинигэр социальнай-куль-
турнай объектары тутуу.
Бирдирдээх ыалларга, тэ-
ригээдэлэр олорор дьизини
тутууну, столарнай үлэ-
лэрдик ситэрини, уһаа-
ба олбуоруттан садалаан
ис тутууларын (хотону, га-
раһы, хоспосу, о. д. а.) из-
димник ыһытыны эмигэ кө-
рөр. Бу өлгөлөр сакаас-
чыты кытта оҥоһулуубут
дуогабарга олоһурулар.
Итиниктин сыһыа таһы-
нан тутууга киирдиһээ-
тээх. Көстөрүн курдук, бу
тутуу сага тэригээтэ нэ-
һилинээ социальнай оло-
һоһоһа тутуууттар быһач-
чы оруоллаах.

Оттон үлэһэн кэлбит
өлтө ыйыгар түгү онордо
дир буолааха үс сүрүн
тутар биригээдэбиттэн
иккигэ балачаа онуларын
булан олохтоотук үлэһэн
эрэллэр. Итигээтэн абыс
киһилээх таас тутууга кэ-
лэһэр М. А. Висханов уо-
на бэйэбит олохтоох дьом-
мутуттан С. А. Финифо
Болуотунуһуларын биригээ-
дэлэрэ былааннаах үлэ-
һин лаппа аһардылар. Хо-
лобур, М. А. Висханов кэ-
лэр сылга үлэһэ киирнээх-
тээх оройуон киининээх
таас остолобуойу тутууга

киһин икки ыйга 79500 солк.
үлэни толордо. С. А. Фини-
фолоах сибээс уэһыгар
ЛТЦ дьизин солгыны 68000
солк. сага тутууну ыһтан
болдоһор бүтүрдүлэр. Би-
ригээдэлэр ситиһинлэрэ
киилгэр бастаһаннай сас-
таптаахтарытан буолла.
Олору тэҥэ быстах кэмгэ
тэриллэн үлэһээбит бири-
биритээдэбит баһаарынай
чааска 23 тыһ. солк. ити-
тар трассаны онорон бү-
түрдэ.

Бэйэ производственной
базатын нэһээнигэ элбэх
үлэ ыһытынына. Аһардас
бу сылга сага кварталнай
котельнай, 20 мизстэлээх
гараж, пилорама, ыскы-
лаат тутууларын садалаа-
тыбыт. Кэлэр сылга 24
квартираах дьон олорор
дьизин тутуу былааннаһар.

Итинэн снл аспыт тобус
ыйыгар 475 тыһ. солк. ту-
тар, өрөмүөннүүр үлэһэр
толоруллан, былаан кыра-
һа аһарыллына. Ол киһи-
гар 342 тыһ. солк. капи-
тальнай тутуу, 132,8 тыһ.
солк. капиталнай өрөмүөн
ыһытынына. Снл аһарда-
һы түмүгүнэн капиталнай
өрөмүөнүгэ 39 тыһ. солк.
үлэ снл толоруллубата.
ол бу кэлин үс ыйга снлэ-
ригээрин аһан, 5 тыһ.
солк. куоһарылына. Уол-
сайынан, быыл 632 тыһ.

солк. тутар уонна өрөмүөн-
нүүр үлэлэр ыһыллыах-
таахтарытан 503 тыһ. солк.
—капитальнай тутуу. Ыһыл-
лыбыт тэтиминэн буолла-
бына, сылы ситиһинлээх тү-
мүктүүргэ эрэллээхпит. Оч-
чотугар кэлэр сылга бигэ
олук уурулуон сөп этэ.

Ол эрэри иннинки өтө
көрөр эрдэ курдук. Төсө
дизтээх, бүгүн кыһалзабыт
элбэх. Туох-ханнык киһи-
нэ, пилорамабыт суога
атахтаата. Рейсовет испол-
комун быһаарытынан тэ-
ригээлэр бэлэм пилора-
манынан көмөлөһүөх-
тээхтэрэ толоруллубута.
Дьингэ пилорама болпууос-
на быһаарыллыбыта буол-
лар, элбэһи онорорбут,
кыһахтын лаппа ыларбыт
хаалла. Бара сагаан арен-
дага тэригээлэри кытта
нэпсэтинибит даһаны түмү-
гэ суох буолла. Ити кэмгэ
сорох тэригээлэргэ ордук
пилорамалара үлэһээбккэ
таах турдулар. Нэһилик-
нээ тутууну ыһтар анал-
лаах сага тэригээтэ сапа-
һааччыларбыт сыһааннара
итинник.

Оттон «Олорор дьиз—
2000» программаны голо-
руу тылга эрэ сылдьар.
Меняха тэригээтэ кэскилини
таба өйдөөн, туруорсам
киһини тэрийтэрбит рейсо-

вет исполкома даһаны кэ-
лэти бэйэтин быһаарытын
толорторбото, хонтуруола-
лабата. Быһага, икки ДТ
тракторы биригээһини мунур-
данан, аны кэлтэй үлэни
ирдиһэр эрэ суолга түрдэ.
Ханныгы да иһин, сага
тэригээтэ базата мэлтөһө оч-
чо. Хайа уонна сага аата
сага атаһар туруобар дьиз-
ри оройуон үрдүк органа
сорох болпууостары сү-
рүннээһин сөп этэ. Хол-
бур, кадр да болпууоһун
ыһааха. Сага тэригээх-
тэн ыла механикта, мааста-
ра суох үлэһэн нэһилибит.
Тутуу кадрдарынан хаач-
чылаһыга ВБСЛКС райкома
да кыһаһын сөп этэ. Хол-
бур, киһи көмөтүнэн сү-
рүннээх совхозтарга,
кыра производственной
учаастактарга тутууну ыы-
тыһан дьарыктанар «Аг-
ропромстрой» ПМК-та бигэ
састааптаах, олохтоох бири-
гээдэлэринэн хааччылаһа.
Биһиги тэригээтэ бири эми-
итиники коллектив тэри-
гээтэ төсө састааматай.

Түмүктэн эттэххэ, тэри-
гээтэ иннинээх туруоруллубут
соруугу быһаарарга бигэ
эрэллээх. Ону производ-
ственной үлэбит сагалыы
нэһиликээх тускулубут этэр.

И. МАТВЕЕВ,
учаастан экономикаһа.

Эриэ-дэхси буолбатах

Редакция почтатын ырытыы

Быылыгы снл тобус ыйы-
гар биһиги редакциябыт-
гар барыта 968 сурук киир-
дэ. Ол иһигэр партийнай
олоххо 180, тыа хаһайыс-
тыбатыгар 162, культура
уонна олох-дьаһах отде-
лыгар 347, сурук отделы-
гар 279 корреспонденция.
Итинэн даһаны көстөрү-
нэн, совхозтар, киһилэр
отделениеларын салайаач-
чыларга, тыа хаһайысты-
батын специалиствара ха-
һыат үлэһиттэр кытыыларга
олох мэлтөх. Ол да иһин
кэскиллээх проблемнай бол-
пууостар кыһан сырда-
тыллыбыттар. Холбур, хо-
дуһа, мичирээк сирдэрин,
баһыналарын төрдүтэн
тупсаран оҕоруу уонна эл-
бэх сыллаах от снэмэтин
ыһыы, племенной үлэ, үтү-
үһүннэ дэлэтин, сөһү бо-
руодатын тупсары болпу-
уостарыгар, арендага хан-
нык хайысканы тутууох-
ха салтаар матырыйаал-
лар киирбэттэр. Хаһааһа
тыа хаһайыстыбатын бол-
пууостара аһыах ахсаан-
наах редакция үлэһиттэрин
күүстэринэн, киһилэр тэри-
йилэринэн сырдатылла са-
тыһар. Ол иһин куннээһи
үлэ-хамнас хамыһа хото
бэриллэр.

Сурук да киирингэ эриэ-
дэхситэ суох. Быыл саамай
элбэх, 166, сурук кулууп ту-
тар ыйга киирбитэ. Оттон
сайынны ыйдарга 62—86,
аспыт балаһан ыйгар 55
эрэ сурук регистрциялан-
на. Мизстэлэр тутуах бол-
пууостары таба тыйанан
суруйуу суох. Нэһиликкээ-
ни эл-томд, эргэн, олох-
дьаһах өкөлөрүнэн, күннэ-
тэ туттар табаардарынан
хааччыны туруга сырда-
тыллыбатын кэрнэтэ, кы-
рыы учаастактары сайы-
нарыгы туох үлэлэр ыы-
тылаллара олох сурулу-
бат, сир-майгы тематыгар
матырыйаал киирбэт.

Үксүгэр ахтыһалар, мах-
таллар, үксүү уонна ыйы-
тыы бэрээдэктээх суруктар
киртэллиллэр. Биһиги бү-
түн ол суруктартан абы-
һаһы билиһиннээргэ бы-
һаарыныбыт. Ол иһигэр
Сылан нэһилигээтэн кө-
лөрүлэн тийэн билигин
Черкөөк музейтар турар
үктүүр мизлигэ атора
ким буоларын даһаасты
сатыр сурутар бааллар.
Ол мизлигэни айбыт ки-
һинэн Дьянонов Семен
Васильевич буоларын туһу-
нан Сылан орто оскуола-
тын нэһиэччү кулуубун
олорор даһаастан тура-
лар. Онон ити болпууоһу
ким тугу билэринэн, сурах
хоту истибитинэн суруйуу-
ларын, аһааччылары бу-
тубат наадаһан, бачча-
тээһинэ быһаарыллыт.

Оройуон киһини ыһы-
кырдыабааста Дмитрий
Алексеевич уонна Петр
Иванович Макаровтар ити
мөккүргэ сылдыбыт миз-
лигэ атора С. В. Дьяно-
нов буоларын элбэх чах-
чыларга олоһуран бигэрэ-
тэллэр. Оһо киһилэр бэ-
йэлэрэ түгү биллэлэригэр
уонна оччолорго баар би-
лигини ити кырдыабаастар
түгү өйдүүллэригэр олоһу-
ран бэрт өйдөнүтүтүн
суруйаллар. Оттон оро-
йуон киһинигэр Петр Ег.

рович Спиридонов ити
мөккүргээх мизлигэни
айбыт киһинэн И. И. Сне-
цов—Мытыһагы буоларын
сорох хаһыаттар суруйуу-
ларыгар олоһуран бэллэ-
тир.

Маралаһы бөлүөлэһин
олохтоохторо Ирина Ио-
нона уонна Николай Кон-
стантинович Абрамовтар
оройуоннааһы киһи баһы-
на хирурдарыгар С. Д.
Поповка, А. И. Коркинга
аһаар сыһааннарын иһин
махталлары тирдэллэр.
Ирина Ионовна үөһүгэр
таас үөһээбитин ыларга-
рен, оттон Николай Кон-
стантинович халтарыан
хомурданын толуппутун
үтүөрдүбүтүрүн истин,
иһирэх тылларынан ахта-
лар.

«Чурапчы» совхоз ки-
һинигэр Уһун Күөл бөлүө-
лэтигэр Мария Семеновна
Посельская куораттан үө-
һэй-врач В. М. Макаров
салайааччылаах анааһа
биргээдэ тахсан. Сылан
нэһилигэни 400-чээ олох-
тообун доруобуйатын бэрэ-
бэрээдэбитин туһунан
суруйар. Киһилэр куртаһы,
быары, бүүрү, сүрээһи, оһо-
һоһу, үөһү японская аппа-
ратынан чинчийбиттэрин,
үгүстэргэ туһааннаах диа-
гнолы туруорбуттарын, эл-
бэх субэи-аманы биэрбит-
тэрин, онон олохтоохтор
истин махталларын ыһыт-
тарын аһтар. Биргээдэ
састаабыгар иннинки эл-
бээ эрэннэрэр эдэр врач-
тар баалларын бэриэттир.

Туббольница үлэһиттэри-
гар Хатылыттан Евдокия
Петровна Местникова ис-
тигиник махтанар. Манна
наадыааччылар туох даһа-
ны кыһалбата суох сытан
эмтэнэр усулуобуйалара
баарыттан, үлэһиттэр ама-
рах сыһааннарын асты-
нарын биллэрэр.

Диринг бөлүөлэһиттэн
Николай Михайлович Дья-
конов Эрилик Эристини
аһынан совхоз салалтата
үтүс мөл олорор нэһилик-
нээххэ пуунугар ыаллар
кэтэх сүөһүлэрин эмтиир-
томтуур ыһаарыгы сыл-
дьар ветеринарнай үлэ-
ти анаабатын критика-
һыр. Киһи бөлүөлэһкэ
сөһү наадыаһа, оһолло-
нуута үгүстүх тахсарын, ол
ахсын билэр ветеринарнай
үлэһиттэри экииртэтиллэ-
рин туһунан суруйар.

Болтоноттон Константин
Николаевич Миронов олох-
тоох кулууп умайыһыгар
буруйдаахтары сэмээ тар-
дына суут үлэтин туһунан
суруйар, Сылантан педаго-
гическай үлэ ветерана Ин-
нокентий Кузьмич Макаров
Саха сирингэ гражданскай
сэрии геройа Г. В. Егоров
туһунан ахтыһы киллэрдэ.

Редакция бэйэтин аһаач-
чыларыттан тыа хаһайыс-
тыбатын, нэһиликкээһини
хааччыһы, сир-майгы
болпууостарыгар, кыра
учаастактар кыһалгалары-
гар, нэһиликээх, үйэлээх
дьаһалгарга диринг ыры-
тыһылардаах, дьонго тий-
имтээ суруктары күүтэр.

Редакция сурукка
отдела.

Биллэрин курдук, билиги государствобыт ССРС Конституциятынан мөһүннээхтүгү үрдүкү сыһынан норуот олохун үндэтин буолар. Кэлин социальнай сайдыы болпуростарыгар улахан болгомото уурулар буолбута ону эмиз бигэрэтэр. Бу барыта олохтоох Советтар үлэлэрин сүрүн хайысхатынан буолуохтаах. Билиги коррозисоммунт итиниз Чурапчы селиксий Советин исполкома туох үлэни ытарын түһүрүн кэспиригэр исполком председатели солбуйааччы М. Д. ГУЛЯВТАН көрдөстө.

Барыта дьон туһугар

Эбэтэр сибикниээн 640 ыал итэр. Мантан касте-рунэн, ыалга итиллэр сүөһү ахсаана балааха эби-линнэ. Итиннэ сэргэ быйыл Якутскайдаагы көтөр фе-брикатыттан 10 тыһ. чоп-пуусканы таһааран сэлээн-нэ олохтоохторугар атыы-лаатыбыт. Уолсейынан дьон кууруссаны итиннэ хаал-ларар, сымыйытатар усу-луобуйатын тэрийэ сатыы-быт.

—«Олорор дьэ — 2000» программаны олоххо кил-лэрингэ сельсовет туох үлэ-ни ытарын кылаастык би-лиһиннэрбэччир ээ.

—Билигин бириджилээн ыал дьэ тутуутун бары өртүнэн көбүлүүбүт. Аас-пыт сылтаан ыла дьэ туттааччыларга материаль-най көмөнү оҕоруу бэрэ-дэгинэн үһүн болдооххо ссуда биэрбит. Ити кө-мө сыл аайы улаатан ийэр. Холубур, быйырын 49 тыһ. солкуобай бэриллиби-тэ. Быйыл дьэ туттааччы-лар 78,5 тыһ. солкуобайы ылылар. Тутуу матыры-йалларын атылылар анал мэдэһин аһыллыаһыттан бу өртүнэн хаачыйы да-баны арыый түбүстэ диэххэ наада. Дьон наадылар ма-тырыаааа манна, дьыгар, өссө да арыах. Мистэбэ норуот туттар табаардарын, ол иһигэр тутуу матыры-

йалларын, оҕоруу билиги-ни көрдөбүлгэ өссө да эл-лээтэбэт. Бу өртүнэн сельсовет олохтоох про-мышленней, хаачыйар та-риилтэлэргэ сабыдыала си-тэтэ суох дьон билиһиннэ-наада.

—Сельсовет оройуон ийи-нин сайыннарына тэрлэтэ-лэри кытыарын сөптөөх төһүүлэрин олохтоо илик дьон райсовет өлүс сессия-тыгар этилиннэ. Итиннэ эи хайдах дии саныыгыт?

—Критина, биллэн ту-рар, оруннаах. Үгүс тэрлэ-тэлэр хаһаайыстыбаннай ах-саакка киирэн олохтоолор. Онон кинилэри, холубур, бөлүөлэги түспөрөн оҕо-рууга көмөбө тардыы иэли-нэ өссө ыараата. Тэрлэтэлэр сэлэһааччыларга бу үлэ-э кыттыкы эбэһиннэстэрин курдук көрбөтөр. Онук ирдэбил оройуонга уолс-айынан даһаны кыһаан ту-руорула илик. Онон итин-нэ аһардас сельсоветы бу-руйдуур, мин санаабар, кө-рүгэй.

Быйыл бөлүөлэги түспө-рөн оҕорууга бэйэбит кыһааччылар үлэ барда. Быстахтык ыллааха, Куоха-раны туоруур сага муоста, «Струля» оҕоһулунулар, 60 тыһ. солкуобайдаах бетон тротуар тутулуна. Ис тү-һээн харчытынан Ярослав-ская уонна Красильникова уулуссаларга оҕоһулаан эрэллэр. Бөлүөлэги түспө-рөн оҕорууга даһаны, ка-питальной өрөмүөнү ыы-тыыга даһаны ситэ быһа-рыллыбакка турар болпу-рус олус элбэх. Холубур, быйыл 200 тыһ. солкуобай-даах капитальной өрөмүөнү ыһыахтаах экибит. Били-гин туругунан ити үл-харчы аһара эрэ туһанылына. Быһаанаммыт уолс-ай дьаһалтан үгүстэрэ эмиз өрөмүөннэммэккэ хаалла-лар. Дьэ-уот, коммуналь-най хаһаайыстыба холбо-луга билигин кыһаанан итиннэ барытын толорор туруга суох.

Итиннэ, итинтэн да атын итэһэтэр социальнай бол-пуруостары быһаарыыга үгүс мэдэйдэри үөскэтэ-лэр. Маны олохтоохтук бы-һаарыы Совет оруолун үр-дэтиник кытта быстыспат сибээстээх.

В. Г. Королёнок курдук киһиэхэ «Сибирьдээги кэл-сээннэрин» бэлэхтээбит, Амма улууһун баһынайа дэтэхтэригэр дьэри дьон-сэргэ былыр-былыргыттан сөбүлээн олохсуйбут Ам-ма өрүстэрин быһааһаах кытыла сүрэһи-быары кур-дары төрдөр көрүлээх. Арай ону кинилэр ортолор-угар олохтор, үлэниир нуучча киһитэ Василий Па-влович Тарасов үчүгэйдик билэн-көрөн эрдэбэ.

—Оренбургскай уобалас истизбигэр турар Степа-новка дэриэбинэбэ төрөө-бүт-үүһаабыт киһибин. Бу дойдуну өрүһүн уонна истиз-би санатар киһи дуолун сөбүлэстим, — диир күөгэ-йэр күнүгэр сүлдьар, Ва-сильев Павлович.

Кини Владимир куорат 19 №-дээх профтехучили-щетын 1969 сыллаахха үө-рэнэк бүтэрбит. Тракто-рист дипломун ылбыта. Убайынын Николайдыын Якутскайга биригэ кэлбит-тэрэ. Биридэрэ 2 №-дээх идэтигит көһө сүлдьар механизириованнай колонна-да шоферунан үлэс киир-битэ. Василий буоллаһына, Мындабайы шофердарын булсан, устунан манна кэ-лэн хаалбыта. Ити 1982 сыллаахха этэ. Дьылба-хаан тардыта улахан дьон арай итиннэ этэн эрэллэр ити. Василий олохун доборун Ирина Дмитриевна Аржа-кованы көрсөн, ыал боу-лаан, торсо күөх буруону унаарыппытара. Нуучча күтүөт ити курдук, бэйэ ки-һитэ буолан, бөлүөлөк оло-бор киирэн кэлбитэ.

—Тутуу сүрүйдүлэр да туи-курдук толорор. Утары-этэри аһаастанары билбэт. Көһө, судургу киһи билиги Василийбыт, — дииллэр биригэ үлэниир мехениза-тор уолааттаран ыйытала-стаххына.

ЧЛДЭЭХ ШАЛ

—Үлэлиэх дьэтэххэ, үлэ-элбэх. Манна кэһэн элбэх идэсэ үөһүннэм. Тимир ууһа да буола сырыттым, эмиз да транзистористым. Билигин наладчиктымбын. Сага трактор биэрдэхтэри-нэ, арааһа, трактористым-рым буолуо, — Василий Па-влович кырдыктаах санаа-тын эттэ.

Биллэр эмдэй-сэмдэй үс-кыыс оҕолохтор. Улахан-нара Варя 6 саастаахтар оскуолаларыгар быйыл са-на киирдэ. Лена, Оля — би-лигинтэ дьэ-уот дьонно, — дьыһааһа.

—Аралара нууччалыы са-һардаһына кыргытара са-һалыы билэһин буолбат дуо дьэһэллэр. Бу киһи са-һалыы сүрдээһин билэр буолла ээ, — диир ыал ий-тэ Ирина Дмитриевна.

—Билэбин-билэбин саһа-лыыны, — дьэһэн унаарытар ону бигэрэтэн Василий Павлович.

Быйыл күһүн Василий дойдутугар Оренбургскай уобаласка баран кэллэ. Он-но балта баар эбит. Билиги кинитэн оннооһу ребоней кылаас производствонн са-һалыы прогрессивнай ным-маларын таһа. Бөлүөлөк эрэрин, арендаһаан үлэ-лэһин таһа сайдан, кы-һаан ылан эрэрин туоһула-стыбыт.

—Ол дойдуга арендаһа-һан үлэһээһин ситэ-хото киирэ илэн. Хата, билиги кинилэрдээһэр урутаабыл-пыт. Производствоннай сы-һааннаһы сага хайысха-та олус быһааннаһа киирэн иһэр дииллэр билэр дьо-нум, — Василий Павлович билиги ыйытыбытыгар көп-бааччы хоруйдаата.

Василий сүрдээх бүгүрү. Хаһаайыстыба тэринэн, бе-

һүөлөк бастык ыалын ах-сааныгар киирдэ. Ынаһа, сибикниһэтэ сыл аһын тө-рүүр, билигин 40-ка чуга-һыыр куруолугу итэн ту-руорар.

—Бу дойдун хаһаайыстыба тэринэргэ олус табыгастаах, антан билиһаа, истизл таһа-лара түһэр буоланнар, сүө-һүнү итэргэ ыарахаттары үөскэтээччилэр. Билигин, иһитиннэрэн-биллэрэн иһи-кэмэ буолан, олохторго, үлэлииргэ сэргэх. Хайа уон-на механизатордар дьэһэн дьоннор күннээһи политик-каны тутта сырыттаһара эбээт. Солотлоһум буол-лар. Саха сирин түһүһүн кэлсир кинигэлэри сөбү-лээн ааһыа эбилин. Сото-рутааһыга граждаскай сэр-рин геройа Иван Строд мөмүһүрүн булан аахтым.

Чаччы героическай олоһу олохтоот киһи эбит. Кини олохтор сирин истизитын билэрэ наада дии саныы-бын, — Василий Павлович са-һаатын түмүктэттэ. Гараж-ка барар кэмэ кэлэн чэлчэ-ки бэйлээһитик оҕон турда.

Ыал ийэтэ Ирина Дми-триевна пекарняда үлэниир, килиһи аһыыр. Кини үө-рүүтүн, дуолун-соргутун чуолчаар чуораана боу-ланнар, үс оҕото аанын ас-тар эрэ утары сүүрэн туо-рахтанан кэлэллэр. Иллээх, зйэлээх, дьонго-сэргэсэ сө-бүлэтэр Тарасовтар дьэһэ-кэргэннэрин түһүһүн кы-лаастык билиһиннэрдэххэ итиннэ.

с. попов.

Снимокка: Ирина Дми-триевна уонна Василий Па-влович Тарасовтар оҕоло-рунуун.

П. Оконешиников фотота.

ҮЛЭБЭ ЭППЭЭТИКЭС ҮРДЭЭТЭБИНЭ

Комсомолец Михаил Борисов Субуруускай аатынан совхоз Хатылыгыгар үһүс сылын үүт таһар автомашинна шоферунан үлэлиһиттэн бу эппэтээх үлэ саахала суох толорулар буолла. Кини оннооһор күн-дьыл атахтыр ардэһаах-силбинтээх күнүгэр өссө совхоз болтонотобу отделениетын үүтүн иһа таһар түбүһкэ түһэ-ччир. Аһардас ити холубур бу эдэр киһи үлэбэ үрдүн эппэтиннэстээһин көрдөрөр.

Михаил Михайлович сылааһы быһаанан өссө аһардас ыйыгар толорбута. Балаһан ыйыттан кэлэр сыл суотугар үлэлиир. Сыл төһүс ыйыгар көрдөрүүтэ — 43000 тонна-километр.

Снимокка: комсомолец Михаил Борисов.

П. Оконешиников фотота.

Пенсия эбилиһнэ

Партия, правительство дьон олохун үйгүтүн сэл-гык туспарыыга ылынар дьаһалларын биридэста-ринэн кыра кээмэйдээх пенсиянан туһанар дьон пенсияларын улаатын-нары буолла.

1987 сыл балаһан ыйын 1 күнүгэ ССРС бу ту-һааннаах Сокуонугар оло-буран, оройуонга бу дьыл аһынны ый 1 күнүттэн кыра кээмэйдээх пенсиянан туһанар 1183 киһи пенсията улаатта.

Г. ЗАХАРОВА.

Бу күнүргэ оройуон олохтоохторо Валерий Ноев сырдык кэрэнигэр аһаммыт ырыа дьоро киз-наларигар астына, долгуйа сырыттылар. Билиги бары ытыктыыр, таптыыр ырыа-һыппыт Валерий Ноев олорон ааспыт кылгас кэмигэр умнуллубат кэрэ аһыптаах ырыалары айбытын дьом-сэргэ барыта таптаан ыллыыр. Быыс аһылларын кытта В. Ноев эрэх-сыһыат аргыһа—баян кини озо эрдэбүтүн сөбүлээн сымдыбыт сириг лөглөй-быт хатыгычаанын аһыгыт турара кини харадар, хөстө түһэр. . . Хайдах эрэ В. Ноев сибидигин кини кэрэ нөмүсүн кэрэ нуолаһынан ылаан барыан курдук.

Бизэри сааһан сайын сибидигээн сиппит кэмик кордөрөр сөйд ардуу кэрэктэ. Бу ырыа киз-наһы В. Ноев истиг доһоро, Саха комсомолун Биримикэтин лауреата Аркадий Михайлович Алексеев саһаан ытыта. Валерий Ноев Ийэ дойдуга таптаан, айылгаса сүгүрүүтэ, олоһу муһура суох таптаһына билиги дууһабытыгар хатыг намчы лабаатын суугуна буолан, биригэн-биригэнилээх ырыалар дор-боонноругар кубулуйан күөрүгэй чычыахтыгы дьирбиһин көтө.

Музыкальнай Бизэргэ кыттыһыны ыллылар Якутскайдаабы Гостелерадио со-

листката Рамса Захарова, Буоһаа. Бизэр В. Ноев «Ырыаһаа», күөх сайын ба-рахсаҥа диэн ырыатынан түмүктэһэ. Бу маанык айар үлэһиттэр нөбүлүүр бөлөхтөрө саха норуотун тапталлаах ырыаһытын оло-бун, ырыаларын бар-дьон-го пропагандалаабыттары олус үчүгэй, кэрэхсэбил-лээх. Итиннигэн да маа-нык кэрэ, ырыа кизэлэрэ тыа сириг дьонун үөрдэ туруостара диэн эрэнибит.

А. ГОВОРОВА.

Синимка: Гостелерадио солистка Рамса Захарова.

Археологическай үөрэтии түмүктэрэ

◆ Чурапчыга дьон хаһаангыттан олохсуйбуттарай?

суолларын Чурапчыга бөл-каһиһиһтар олоһу сирдэ-риттэн булбуттар.

Таас үйэ палеометалл үйэтинэн сөбүлүлэр. Бу үйэ Саха сиригэр 3 тыһ. сыл анараа өртүгэр, боруонса-тан онгоһунтара бэлэмниир буолбуттарын кэннэ үөскээ-битэ. Буор Дьон күөлүн ат-тыктан боруонса үйэтин 4 миэстэстэ кэстүбүтэ. Хойут 2,5 тыһ. сыл анараа өртү-гэр боруонса үйэти тиир үйээн сөбүлүлэр. Саха си-рин үрдүнэн эрдэгэи сир-мир үйэ билиги эрэбит 1 тыһ. сылыгар түмүктэнэр. Чурапчыга бу үйэ палеометал-лыктара ордух кыһык тэнийбит (16 миэстэлэргэ). Кинилэр үөһэ ааттаналы-быт күөллөр. Таатта үрэх бээрэһиһтар ситаллар.

Билыгы нэһилиһинэ эт-ническэй историятын уонна общественнай тутуһун туһунан боппууос интэриһинэй. Археологтарга баар дааннайдарынан, таас үйэтин историятын сүрүр уустук. Ол эрэри Саха сирэ бу кэмгэ булкаһа суох бири этностоох (омук-таах) этэ. Палеоазиатскай бөлөх норуотук тус-туһу-нан араары суога. Ити этносто сылаахтар, бөл-каһиһиһтар, ымыахтаахтар —бары кириһэллэр. Палео-металл эпохатыгар төрт норуоттар үөскээн барбыт-тара, кинилэр Хөтүгүлү-илин Азияга олороллор. Билиги санаабытыгар, хо-тугу норуоттар историялара (юкагирдар, коряктар, чу-чалар, эскимостар уо. д. а.) бэйэлэрэ тыллаах, культу-рааах, өйдөөх-санаалаах, территориялаах норуоттар быһыыларынан наһаа бы-лыгы буолбатахтар.

Таас, палеометалл үйэлэ-рингэр Саха сиригэр олорор билыгы дьон булдунак, баһытаан оту-маһы хо-му-йан иһитинэн олороллор. Атын хантан да ас булба-тара. Маны археологичес-кай булунуулар бигэрэ-тэллэр. Булунууларга сүө-һүнү иһитин уонна сир оноруутугар аналлаах тут-тар тарыллар суохтар. Бу-луттар аймактыы буо-лаллара, бөлөһүнэн (пле-

рын, саага хаһаайысты-баннай көрүгү—сүөһү иһ-тинтин, ону тэҥэ ыһааста-рынан арахан эрэр общес-тааннай тутулу киллэрбит-тэрэ. Кэстүбүт матыры-йааллартан ол курдук, 25 палеометаллыктартан кэстө-рүнэн, Чурапчыга сахалар сиппит культуралаах атын регионтан кэлбиттэр.

Кылгастык кэпсэтэххэ, Чурапчы оройуонун архео-логическай историята уонна түмүктэрэ итинниктэр. Бу чинчийилэр өссө са-һааннахтара. Мезолит, палео-лит үйэлэрэ үөртүлүк-тэрин наада. Саха сир-игэр билыгы палеолитичес-кай палеометаллыктар хэс эмэ мелууукутэ тийдирэр. Кэстүбүт матырыйааллар-тан биллибитинэн, Чурапчы оройуонугар 5-6 көлүөнэ олорбут. Этиогенез уустук боппууоһун быһаарарга—анардас археологическай матырыйааллар эрэ ситэтэ суохтар. Кэстүбүт матыры-йааллартан сабадалаһына-ры историческай үһүэһ-нэр, номохтор, фольклор дааннайдарын, оройуон тө-рүт олохтоохторун уруулуу сибээстэрин генеологиче-скай түгүлүн кытта тэҥиһ-хэ, бэрэбэркэллэххэ наада. Бэйэһит оройуонугар исто-риятын научнайдык үөрт-тингэ көмөлөһүг.

Н. ЧЕРСОВ,

СГУ 123 №-дээх архео-логическай этэрэтин на-чальнига.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Күндү убайытын, аймахытын ЕВГРАФОВ Дмитрий Ивановичы 50 саһын туолбутунан истиннигэ эбэрдэлиибит. Баһарабыт ситиһилээх үлэни, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, уһун, дьол-лоох олоһу.

Евграфовтар, Григорьевтар, Старостиннар.

Оройуоннаабы кини библиотека саһаада күнүс 4 чаастан саһаанна-оохтоох автор С. А. ПОПОВ—ТУ-Ырытыгы кыттыһы ылаптар: су-МАТ айымныларыгар аһааччылар руһааччы Н. Е. Винокоров —Урсун, конференцияларын ытыт. Конфе-олохтоох автордар И. Леви, М. Ми-ренция алтыннык 13 күнүгэр аһар хайлова, Д. Эверстов, Т. Кардашев-

● Литературнай холонуулартан

Көһүүгэ сылдыбыт дьоннорго

Сэрин, сүт, кураан сыллара Аһаас ылаптары аймахыттары. Аһаахтар быһыыга-майгыга кытааннах уураахтар Аһаа дьыллариттан кинилэри кийдэбиттары.

Ол содулугар тобуһаах үөл озо Уктэммитэ Наатара үрэбин сиригэр, Туос ачык, сыһынаах озо Сүөр кылаанар сийигэр.

Ким этиэй билигин хас кини Ол сиргэ төлкөтө быстыбытын? Ким аһаай кинилэр хастара Туора дойдуга сүөрүмэ суолламмыттары?

Силбиктээх күһүмүгү сарсыарда Кумахтаах килэһир таас бээрэххэ Көрөр курдукпун саһырыт дьахтары, Өрбөххө сууламмыт өбүтүн хам күүһүн турарын.

Хаар-самыыр саһырым тохторо, Хаххаланаар сир суога. Тыал-силлээх улууһа үрэрэ, Саһар-куотар сир суога.

Кэм кэллэ, күөрэйдэ эхтарга Көһүүгэ сылдыбыт күндү дьоннорбутун, Ону тэҥэ аһаастык ааттарын ааттыырга Алдархайы тэрийбит дьоннор.

Михаил Филиппов.

Чаһыр.

Оройуоннаабы кини библиотека саһаада күнүс 4 чаастан саһаанна-оохтоох автор С. А. ПОПОВ—ТУ-Ырытыгы кыттыһы ылаптар: су-МАТ айымныларыгар аһааччылар руһааччы Н. Е. Винокоров —Урсун, конференцияларын ытыт. Конфе-олохтоох автордар И. Леви, М. Ми-ренция алтыннык 13 күнүгэр аһар хайлова, Д. Эверстов, Т. Кардашев-

МКС администрацията.

РЕДАКТОР П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

«САГА ОЛОХ»

«НОВАЯ ЖИЗНЬ» —орган Чурапчинского района КПСС и районного Совета народных депутатов. Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты 54967. Объем—1 усл. печ. лст. Тираж—4157 экз.

Чурапчинская районная типография Госизмиздата ЯАССР,

с. Чурапча, улица Карла Маркса, 26 «а»